

การพัฒนากระบวนการประเมินบทความของวารสาร Asia Social Issues

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Development of the Peer Review Process of Asia Social Issues,

College of Graduate Studies, Walailak University

โอปอล์ นิลอาสน์*

Opor Ninaart*

บทคัดย่อ

การประเมินคุณภาพวารสารวิชาการไทยภายใต้เกณฑ์มาตรฐานของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย หรือ Thai-Journal Citation Index Centre (TCI) กำหนดให้วารสารต้องมีกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ก่อนอนุมัติให้ตีพิมพ์ โดยปัญหาหลักที่มีผลต่อระบบการประเมินบทความคือการขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิส่งผลให้ระยะเวลาในขั้นตอนการประเมินบทความมีความล่าช้าและผู้เขียนไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในเวลาที่กำหนด

วารสาร Asia Social Issues จึงได้มีการพัฒนากระบวนการในการประเมินบทความ คือ 1. เพิ่มฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ และ 2. เพิ่มจำนวนการทบทวนผู้ประเมิน ซึ่งสามารถลดระยะเวลาในการประเมินบทความต่อรอบการประเมิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2562-2564 จากเดิม 164.10 วัน ลดลงเหลือ 59.10 และ 31.43 วัน ตามลำดับ นอกจากนี้การแก้ปัญหาล่าช้าในขั้นตอนการประเมินบทความอาจจะเลือกใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจากฐานข้อมูล TCI Scopus จากผู้เขียนแนะนำ หรือจากบรรณาธิการร่วมด้วย

คำสำคัญ: การพัฒนากระบวนการ; การประเมินบทความ; ผู้ประเมินบทความ; วารสารวิชาการ; Asia Social Issues

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ท่าศาลา นครศรีธรรมราช 80160

College of Graduate Studies, Walailak University, Thasala, Nakhon Si Thammarat 80160, Thailand

*Corresponding author: email: opor.si@mail.wu.ac.th

Abstract

The quality assessment of Thai academic journals, based on the criteria of the Thai-Journal Citation Index Center (TCI), requires that journals undergo a peer review process by qualified experts before publication approval. One of the main issues affecting the article evaluation system is the shortage of qualified reviewers, which leads to delays in the evaluation process and prevents authors from utilizing their work within the designated timeframe.

To address these challenges, the Asia Social Issues journal has enhanced its article evaluation process by: (i) expanding its database of expert reviewers and (ii) Increasing the pool of available evaluators. These improvements have significantly reduced the average evaluation time per review cycle, from 164.10 days in 2019 to 59.10 days in 2020, and further to 31.43 days in 2021. Additionally, to mitigate delays, experts from the TCI or Scopus databases—recommended either by the author or the editor—may also be selected to participate in the evaluation process.

Keywords: Improving; Peer review process; Reviewer; Academic journal; Asia Social Issues

หลักการและเหตุผล

การใช้ระบบการประเมินบทความวิชาการก่อนตีพิมพ์ในวารสารวิชาการได้รับการยอมรับทั่วโลก ระบบนี้เริ่มต้นใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1731 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 289 ปี วัตถุประสงค์สำคัญ คือ คัดกรองให้ได้บทความที่มีคุณภาพสูง มีความแกร่งทางวิชาการเพื่อเผยแพร่สู่สังคมและสาธารณะ เป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพงานวิชาการให้มีมาตรฐาน วิธีการคือให้ผู้ประเมินที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาจำนวนหนึ่งอ่านบทความแล้วพิจารณาว่ามีมาตรฐานที่สมควรจะตีพิมพ์หรือไม่ (มัลลิกา ธรรมจริยาวัฒน์ และ จำเนียร จวงตระกูล, 2563)

ปัจจุบันมีการนำระบบการประเมินบทความวิชาการเพื่อคัดกรองบทความก่อนการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมาปรับใช้อย่างแพร่หลายในประเทศไทย หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาได้กำหนดให้ก่อนการอนุมัติสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของนิสิตนักศึกษาจะต้องมีผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่มีกระบวนการประเมินคุณภาพก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้

วารสารวิชาการรองรับเพียงพอต่อการสำเร็จการศึกษา มหาวิทยาลัยทั่วประเทศจึงได้ก่อตั้งวารสารวิชาการขึ้นมา นอกจากนี้ยังได้มีข้อกำหนดเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ประจำหลักสูตรรวมทั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ตลอดจนผู้ที่จะเป็นกรรมการหรือประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์หรือดุขุฎีนิพนธ์ว่าจะต้องมีผลงานตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติที่เป็นที่ยอมรับตามจำนวนผลงานที่กำหนดไว้ ประกอบกับข้อกำหนดในการเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการ และตำแหน่งงานสายสนับสนุนวิชาการ ได้กำหนดให้ผู้เสนอขอตำแหน่งต้อง มีผลงานตีพิมพ์ตามจำนวนผลงานที่แตกต่างกันออกไปตามประเภทและระดับของตำแหน่ง

การประเมินคุณภาพวารสารวิชาการไทยภายใต้เกณฑ์มาตรฐานของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย หรือ TCI (Thai-Journal Citation Index Centre) กำหนดให้วารสารมีกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์ (peer review) โดยพิจารณาจาก 1) การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรงตามสาขาวิชา 2) บทความจากผู้ทรงคุณวุฒิในต้องได้รับการพิจารณาจาก

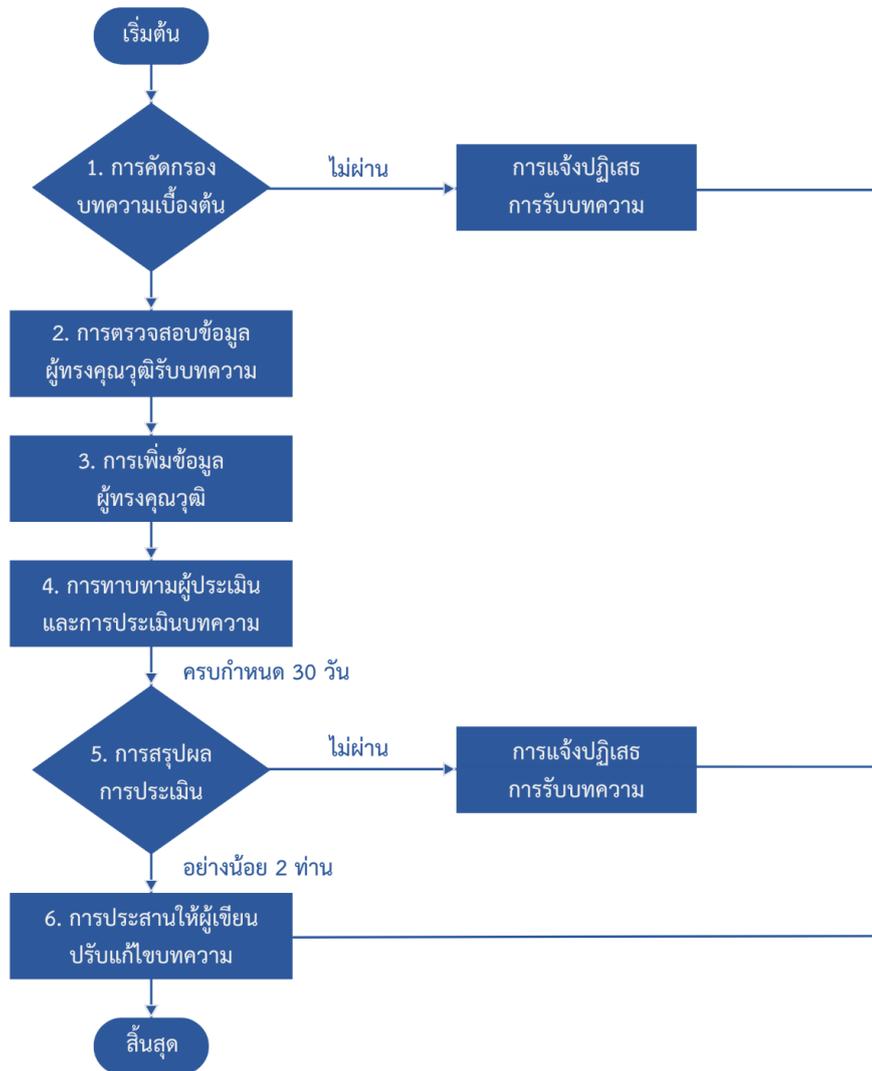
ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์ และ 3) ความเข้มข้นในการประเมินคุณภาพบทความ (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย [TCI]), 2562) โดยปัญหาทั่วไปที่มีผลต่อระบบการประเมินบทความก่อนอนุมัติให้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการโดยทั่วไป ประกอบด้วย การขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินคุณภาพบทความ เนื่องจากผู้ประเมินในบางสาขายังมีจำนวนไม่เพียงพอ (Carroll, 2018; eContent Pro., 2017) คุณภาพของผู้ประเมินซึ่งมีผลต่อปัญหาด้านคุณภาพหรือความก้าวหน้าวิชาการของวารสารด้วย (Belluz & Hoffman, 2015; Carroll, 2018; eContent Pro., 2017) ปัญหาแรงจูงใจของผู้ประเมินเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ผู้ประเมินเป็นงานอาสาสมัครหรืองานจิตอาสาซึ่งตามปกติแล้วจะไม่มีค่าตอบแทน จึงจำเป็นต้องมีวิธีการที่จะจูงใจบุคลากรผู้มีความสามารถที่จะเป็นผู้ประเมินให้มาทำหน้าที่นี้เพิ่มมากขึ้น (Collabra: Psychology, 2015; Enago Academy, 2022; Seeber & Zaharie, 2018) และปัญหาความล่าช้าในการส่งผลการประเมินซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของวารสารจึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (eContent Pro., 2017; Smith, 2006) เป็นต้น ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ระยะเวลาในการประเมินบทความมีความล่าช้า ผู้เขียนไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ใน

เวลาที่กำหนด จึงเกิดแนวความคิดที่จะปรับปรุงกระบวนการในขั้นตอนการประเมินบทความเพื่อให้ผู้เขียนสามารถนำผลงานไปใช้ประโยชน์ได้ทันตามเวลาที่กำหนด

การประเมินบทความของวารสาร Asia Social Issues ก่อนการปรับปรุงกระบวนการประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การคัดกรองบทความเบื้องต้น 2. การตรวจสอบข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ 3. การเพิ่มฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ 4. การทบทวนผู้ประเมินและการประเมินบทความ 5. การรวบรวมผลการประเมินและ 6. การส่งให้ผู้เขียนปรับแก้ไข รายละเอียดดังแสดงในรูปที่ 1 จากแนวความคิดที่จะลดระยะเวลาในการประเมินบทความ จึงได้ทดลองเพิ่มฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินบทความ โดยการวิเคราะห์พัฒนา หรือ ปรับปรุงกระบวนการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความของวารสาร Asia Social Issues ด้วยเทคนิค ECRS จะเป็นการลดขั้นตอนโดยการยกเลิกขั้นตอนที่ 2. การตรวจสอบข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนที่ 4. การเพิ่มฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ เนื่องจากได้ทำการเพิ่มฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการประเมินบทความจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้วและลดระยะเวลา ขั้นตอนที่ 5. การรวบรวมผลการประเมินเนื่องจากได้รับผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิน้อยกว่า 2 ท่าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์กระบวนการประเมินบทความ ด้วยเทคนิค ECRS

ลำดับ	กระบวนการเดิม	กระบวนการใหม่
1	รับบทความที่การคัดกรองเบื้องต้น	รับบทความที่การคัดกรองเบื้องต้น
2	ตรวจสอบข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ	คัดเลือกจากฐานข้อมูลที่ได้มีการเพิ่มไปในระบบจาก
3	เพิ่มข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ	แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ฐานข้อมูล TCI - ฐานข้อมูล Scopus - จากผู้เขียนแนะนำ - จากบรรณาธิการสาขาแนะนำ
4	ทบทวนผู้ทรงคุณวุฒิ (5 ท่าน/บทความ)	ทบทวนผู้ทรงคุณวุฒิ (15-20 ท่าน/บทความ)
5	รวบรวมผลการประเมิน	รวบรวมผลการประเมิน
6	ส่งให้ผู้เขียนปรับแก้ไข	ส่งให้ผู้เขียนปรับแก้ไข

รูปที่ 1 การปฏิบัติงานในกระบวนการประเมินบทความของวารสาร Asia Social Issues (ก่อนปรับปรุงกระบวนการ)
ที่มา: พัฒนามาจาก โอปอล์ นิลอาสน์ (2567)

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อสร้างแนวปฏิบัติในขั้นตอนการประเมินคุณภาพบทความ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการหาผู้ทรงคุณวุฒิให้เพียงพอสำหรับการประเมินบทความ
3. เพื่อลดระยะเวลาในขั้นตอนการประเมินบทความ

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บทความที่เผยแพร่ในวารสาร Asia Social Issues มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2562-2565 ตั้งแต่ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2562) จนถึง ปีที่ 14 ฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2564) รวม 10 ฉบับ จำนวนบทความทั้งสิ้น 73 บทความ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลบทความวารสาร Asia Social Issues ที่ได้รับการเผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2562-2565

ลำดับ	พ.ศ.	ฉบับที่	จำนวน (บทความ)
1	2562	Vol. 12 No. 1 (2019): January - June	7
2		Vol. 12 No. 2 (2019): July - December	10
3	2563	Vol. 13 No. 1 (2020): January - June	10
4		Vol. 13 No. 2 (2020): July - December	10
5	2564	Vol. 14 No. 1 (2021): January - February	6
6		Vol. 14 No. 2 (2021): March - April	6
7		Vol. 14 No. 3 (2021): May - June	6
8		Vol. 14 No. 4 (2021): July - August	6
9		Vol. 14 No. 5 (2021): September - October	6
10		Vol. 14 No. 6 (2021): November - December	6
Total			73

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.) ทำการเก็บข้อมูลการประเมินบทความ โดยเลือกเฉพาะบทความที่ส่งเข้ามาในปี 2562-2564 (เนื่องจากบทความที่ส่งเข้ามาในปี 2565 ทางวารสาร ต้องใช้ผลการผู้ประเมินทั้งหมดจำนวน 3 ท่านขึ้นไป ตามประกาศของ ก.พ.อ. 2564)

2.) ข้อมูลจำนวนวันที่ใช้ในการประเมินบทความ จะเริ่มนับตั้งแต่รับบทความที่ผ่านการตรวจประเมินเบื้องต้นจากบรรณาธิการสาขา จนกระทั่งได้รับผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิครบทั้ง 2 ท่าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจำนวนวันทั้งหมดที่ใช้ในการประเมินบทความ จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย

การอภิปรายผลการศึกษา

หลังการพัฒนากระบวนการประเมินบทความ โดยเพิ่มฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า เมื่อในระบบมีฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินบทความลดลงด้วยเช่นกัน จากเดิมใช้เวลาเฉลี่ย 136.10 วันต่อการทาบตามผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ครั้ง ลดเหลือ 52.10 และ 24.43 วัน ตามลำดับ ส่งผลให้ระยะเวลาในการดำเนินการประเมินบทความต่อ 1 รอบการประเมิน จากเดิมใช้เวลาเฉลี่ย 164.10 วันต่อบทความ ลดเหลือ 59.10 และ 31.43 วันตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา ธรรมจริยาวัฒน์ และ จำเนียร จวงตระกูล (2563) และ Elsevier (2022) ที่สรุปกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาจากการประเมินบทความโดยกล่าวว่าการขึ้นทะเบียนผู้ประเมิน วิธีการนี้จะช่วยให้วารสารสามารถคัดเลือกผู้ประเมินที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุดได้และทำให้ได้ผู้ประเมินที่มีความตั้งใจอาสาสมัครเข้ามาเป็นผู้ประเมิน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระยะเวลาในการประเมินบทความเมื่อเพิ่มฐานข้อมูลผู้ประเมิน

ลำดับ	ขั้นตอน	ระยะเวลา (วัน)		
		2562	2563	2564
1	การคัดกรองบทความเบื้องต้น	7	7	7
2	การตรวจสอบข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ	7	-	-
3	การเพิ่มฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ	7	-	-
4	การทาบทามผู้ประเมินและการประเมินบทความ	7	1	1
5	รอบการประเมิน	136.10	52.10	24.43
รวมระยะเวลาทั้งหมด		164.10	59.10	31.43

สรุปผลการศึกษา

Asia Social Issues เปิดรับบทความทางด้านสังคมศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา พื้นที่ศึกษา เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ รัฐศาสตร์ วัฒนธรรมศึกษา การศึกษา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้เขียนสามารถส่งบทความในรูปแบบภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบฟอร์มของทางวารสาร หลังจากผู้เขียนกรอกรายละเอียดต่าง ๆ และส่งบทความเรียบร้อยแล้ว ระบบจะมีข้อความอัตโนมัติ (Submission Acknowledgement) แจ้งกลับไปยังผู้เขียนเพื่อตอบรับการส่งบทความ ถือเป็นความสำเร็จการส่งบทความผ่านระบบออนไลน์

การพัฒนากระบวนการประเมินบทความของวารสาร Asia Social Issues โดยการเพิ่มฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิในระบบ ดังรูปที่ 2 พบว่า การประเมินบทความของวารสาร Asia Social Issues จะลดลงเหลือแค่ 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดกรองบทความเบื้องต้น:

ตรวจสอบบทความที่ผ่านการคัดกรองเบื้องต้นจากบรรณาธิการสาขา ทำการตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ของบทความให้ครบถ้วน ดังนี้

1. เมื่อมีบทความส่งเข้ามาในระบบของวารสาร เจ้าหน้าที่วารสารจะทำการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นของบทความ ดังนี้

- บทความต้องใช้แบบฟอร์มของวารสาร
- สาขาของบทความต้องตรงตามที่

วารสารกำหนด

- รูปแบบการเขียนอ้างอิงตรงตามที่

วารสารกำหนด (APA 6th Edition)

2. บทความที่ถูกต้องตามวารสารกำหนดเจ้าหน้าที่ จะส่งต่อบทความทางระบบให้กับบรรณาธิการสาขา เพื่อคัดกรองบทความเบื้องต้น (Editorial Assignment) โดยจะพิจารณาตอบรับหรือปฏิเสธการส่งบทความต่อไป

การพิจารณาบทความเบื้องต้น โดยบรรณาธิการสาขา แบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

- กรณีที่ 1 ผ่านการพิจารณา บทความจะถูกส่งต่อไปยังขั้นตอนการประเมินบทความ

- กรณีที่ 2 บรรณาธิการปฏิเสธการตีพิมพ์ แจ้งเหตุผลให้ผู้เขียนทราบอย่างชัดเจน โดยระบบจะมีอีเมลแจ้งกลับให้ผู้เขียนทราบ เพื่อปรับแก้แล้วส่งกลับมาใหม่อีกครั้ง หรือพิจารณาส่งบทความกับทางวารสารอื่นที่เหมาะสม

3. บทความที่ผ่านการคัดกรองเบื้องต้นจากบรรณาธิการสาขา จะถูกนำมาลบชื่อและสังกัดของผู้เขียนออก (Double Blind Peer Review) และนำเข้าบทความไปในระบบ ThaiJO อีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 2 การทาบทามผู้ประเมินและการประเมินบทความ: บทความที่ผ่านการคัดกรองเบื้องต้นจะถูกประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากหลากหลายสถาบัน อย่างน้อย 2 ท่าน (ก่อนประกาศของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา, 2564) ในรูปแบบปกปิดสองทาง

(Double Blind Peer Review) เลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินบทความที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาเดียวกับ บทความ ประมาณ 15-20 ท่าน/บทความ โดย ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องไม่อยู่สังกัดเดียวกับผู้เขียน และ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดที่เลือกจะต้องไม่อยู่สังกัดเดียวกัน หรือ เลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เปิดโอกาสให้ผู้เขียน แนะนำ (Recommend of the Reviewer)

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปผลการประเมิน

บทความ: ครบกำหนดเวลา 30 วัน (1 รอบการ ประเมิน) ทำการตรวจสอบผลการประเมิน ดังนี้

- กรณีบทความไม่ได้รับการประเมินในเวลาที่ กำหนด (Overdue) เจ้าหน้าที่ จะติดตามผลการ ประเมินทางระบบไปยังผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง หรือ พิจารณาหาผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่นเพิ่มเติม

- กรณีได้รับผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ น้อยกว่า 2 ท่าน เจ้าหน้าที่จะพิจารณาหาผู้ทรงคุณวุฒิท่าน อื่นเพิ่มเติม

- กรณีได้รับผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านขึ้นไป เจ้าหน้าที่พิจารณาผลการประเมินแล้ว รวบรวมส่งให้ผู้เขียนปรับแก้ไข โดยคำตัดสิน (Editor Decision) แบ่งออกเป็น 6 กรณี ดังนี้

1) Accept Submission หมายถึง รัับ ตีพิมพ์บทความ โดยไม่ต้องแก้ไข

2) Revisions Required หมายถึง ให้ ผู้เขียนแก้ไข โดยให้บรรณาธิการตรวจพิจารณา

3) Resubmit for Review หมายถึง ให้ ผู้เขียนแก้ไข โดยให้ผู้ประเมินบทความตรวจพิจารณา

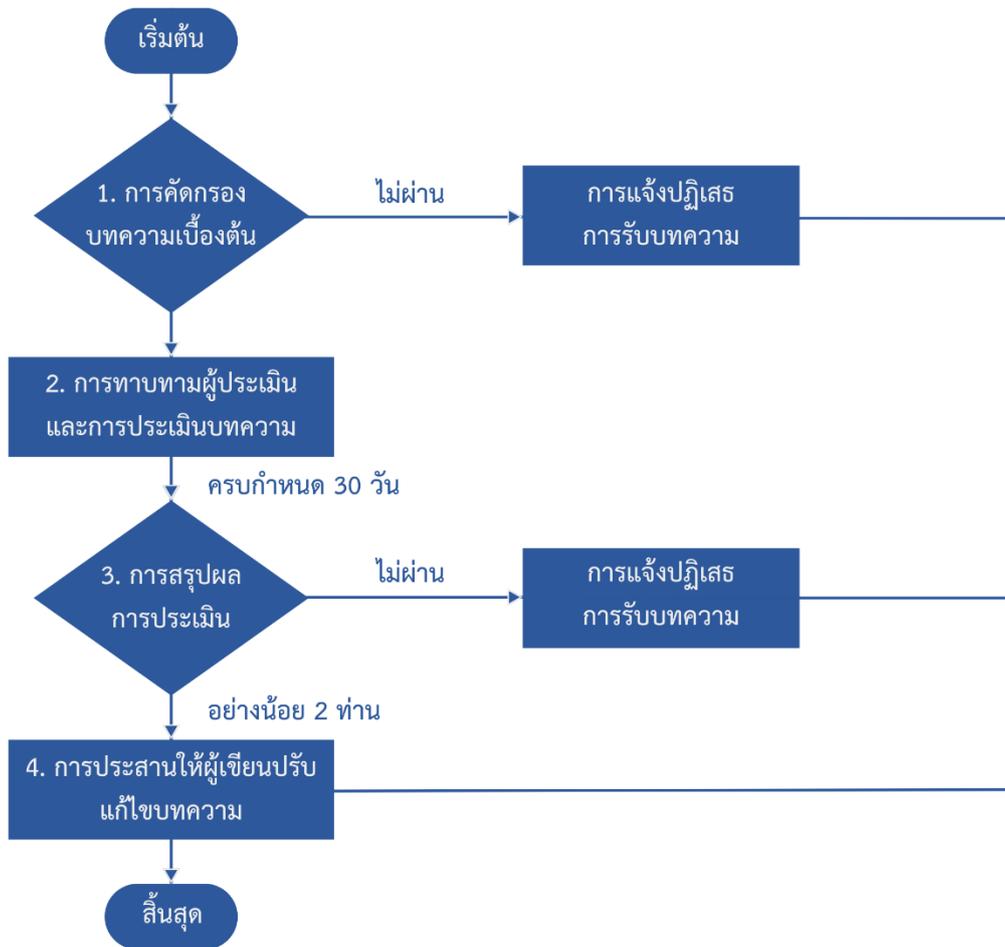
4) Resubmit Elsewhere หมายถึง ให้ ผู้เขียนส่งบทความไปยังวารสารอื่น

5) Decline Submission หมายถึง ไม่ ตอรับการตีพิมพ์

6) See Comments หมายถึง ให้ผู้เขียน ปรับแก้ โดยดูจากคำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 4 การส่งให้ผู้เขียนปรับแก้ไข:

หลังจากผู้เขียนได้รับผลการประเมินเรียบร้อยแล้ว ต้อง ปรับแก้ไขบทความภายในเวลาที่กำหนด (30 วัน) โดย การแก้ไขบทความ ผู้เขียนต้องทำเป็นตัวหนังสือสีแดง หรือไฮไลท์เพื่อเป็นจุดสังเกต พร้อมทั้งแนบบนฟอร์ม ชี้แจงการแก้ไขบทความ (Responses the Referee's Comments) ให้ครบทุกคน

รูปที่ 2 การประเมินบทความของวารสาร Asia Social Issues (หลังการปรับปรุงกระบวนการ)

ที่มา: พัฒนามาจาก โอปอล์ นิลอาสน์ (2567)

การพัฒนากระบวนการประเมินบทความของวารสาร Asia Social Issues โดยการเพิ่มฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิในระบบ พบว่า เมื่อในระบบมีข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินบทความเพิ่มขึ้น ก็สามารถช่วยระยะเวลาในการประเมินบทความลดลง เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิได้ โดยสามารถลดระยะเวลา จากเดิม 136.10 วันต่อรอบการประเมิน ลดลงเหลือ 52.10 และ 24.43 วัน ตามลำดับ ส่งผลให้ระยะเวลาในการดำเนินการประเมินบทความต่อ 1 รอบการประเมิน จากเดิมใช้เวลาเฉลี่ย 164.10 วันต่อบทความ ลดเหลือ 59.10 และ 31.43 วัน ตามลำดับ ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของบทความวิชาการให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการคัดกรองบทความที่มีคุณภาพสูงและมีความแท้จริงทางวิชาการเพื่อเผยแพร่สู่สังคมและสาธารณะ การให้ผู้ประเมินที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ เฉพาะด้าน มีส่วนร่วมในการประเมินบทความช่วยให้การประเมินมีความเข้มข้นและเป็นกลางมากยิ่งขึ้น ขณะที่การขึ้นทะเบียนผู้ประเมินวารสาร หรือ ฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ วิธีการนี้จะช่วยให้วารสารสามารถคัดเลือกผู้ประเมินที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ประกอบกับรูปแบบ หรือแนวทางการวิจัยมีการพัฒนาเป็นข้ามศาสตร์ (Multi-Discipline) มากขึ้น อาทิ เชิงเศรษฐศาสตร์-จุลภาค-สังคมศาสตร์-พฤติกรรมศาสตร์-คหกรรมศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งใน

บางงานวิจัยอาจมีความจำเป็นที่ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ ในหลายสาขาวิชาการร่วมการประเมิน นอกจากนี้การทำ ฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ จะได้ผู้ประเมินบทความวิจัยที่มี ความตั้งใจอาสาสมัครเข้ามาเป็นผู้ประเมิน และลด ระยะเวลาในการสืบค้นข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจ นำไปสู่การเพิ่มเติมผู้ประเมินมากกว่า 2 ท่าน เพื่อเพิ่ม ความเข้มข้นของวารสาร และเพิ่มความรวดเร็วของ กระบวนการคัดเลือกวารสารอีกทางหนึ่ง

กระบวนการประเมินบทความโดยทั่วไปแล้ว จะประกอบด้วยส่วนประกอบต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน แต่ มีการแบ่งขั้นตอนที่สำคัญแตกต่างกันออกไป สำหรับ วารสาร Asia Social Issues บทความที่ผ่านการคัดกรอง เบื้องต้น จะถูกประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากหลากหลายสถาบัน อย่างน้อย 2 ท่าน (ก่อนประกาศของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา, 2564) ในรูปแบบปกปิดสองทาง (Double Blind)

ก่อนการพัฒนากระบวนการ ใน ปี พ.ศ. 2562 การประเมินบทความก่อนการตีพิมพ์ของวารสาร Asia Social Issues จะใช้รูปแบบปกปิดสองทาง (Double Blind) โดยบทความจะถูกประเมินคุณภาพ จากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก จากหลากหลายสถาบัน อย่างน้อย 2 ท่าน มีการ ปฏิบัติงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การคัดกรองบทความ เบื้องต้น 2. การตรวจสอบข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิรับ บทความ 3. การเพิ่มข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ 4. การ ทาบตามผู้ประเมินและการประเมินบทความ 5. การ สรุปผลการประเมิน และ 6. การประสานให้ผู้เขียนปรับ แก้ไขบทความ ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทั้งหมด ประมาณ 164.10 วัน

หลังการพัฒนากระบวนการในปี พ.ศ. 2563- 2564 มีการขึ้นทะเบียนผู้ประเมิน ในการพัฒนา กระบวนการประเมินบทความของวารสาร Asia Social Issues มีการยกเลิก ขั้นตอนที่ 3. การเพิ่มข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนที่ 4. การทาบตามผู้ประเมิน และการประเมินบทความ เนื่องจากได้ทำการเพิ่ม

ฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการประเมินบทความจาก แหล่งข้อมูลต่าง ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เหลือการ ปฏิบัติงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การคัดกรองบทความ เบื้องต้น 2. การทาบตามผู้ประเมินและการประเมิน บทความ 3. การสรุปผลการประเมิน และ 4. การ ประสานให้ผู้เขียนปรับแก้ไขบทความ โดยลดระยะเวลา ในการดำเนินการทั้งหมดเหลือประมาณ 59.10 และ 31.43 วัน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ทั้งนี้ เพื่อให้การปรับปรุงวารสารมีความ ต่อเนื่องทั้งพัฒนารูปแบบการจัดการและคุณภาพ วารสารให้เข้าสู่ฐานข้อมูลระดับนานาชาติโดยเฉพาะ ฐานข้อมูล วารสารในฐานข้อมูล Scopus และ ISI จึง เห็นว่า วารสาร Asia Social Issues ควรมี การ ดำเนินการ อาทิ

1. การสร้างฐานข้อมูลผู้ประเมิน จากการพัฒนากระบวนการประเมินบทความของวารสาร Asia Social Issues ในครั้งนี้ สามารถลดระยะเวลาในการ สืบค้นผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนการประเมินบทความได้ ตลอดจนการสร้างระบบแรงจูงใจ อาทิ การมอบเกียรติ บัตรหรือประกาศเกียรติคุณ เพื่อแสดงความยกย่อง ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนร่วมในการประเมินบทความ เพื่อ เพิ่มความสนใจและความมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและระบบ สารสนเทศ เพื่อให้ระบบการติดตาม คัดกรอง/คัดเลือก และทาบตามผู้ประเมินในสาขาวิชาต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดระยะเวลาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและ ประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับ วารสารอื่นๆ อาทิ การพัฒนาฐานข้อมูล หรือ การ แลกเปลี่ยนข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินบทความ หรือ การจัดทำคู่มือและแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้ ยกระดับมาตรฐานงานวิจัยวารสารของประเทศไทยให้มี คุณภาพทัดเทียมวารสารนานาชาติ

4. การสนับสนุนการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากบทความวารสาร ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากบทความ/วารสารวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาตำแหน่งวิชาการ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยศักยภาพและสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลขององค์กร ตลอดจนเป็นการเพิ่มความก้าวหน้าในสายอาชีพ ตลอดจนการเพิ่มผลตอบแทนผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบระยะเวลาในการประเมินบทความกับวารสารที่มีความใกล้เคียงกัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการพัฒนาวิธีการบริหารจัดการวารสารต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564. (2564, 7 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 4 ง. หน้า 142.

มัลลิกา ธรรมจริยาวัฒน์ และ จำเนียร จวงตระกูล, (2563). ระบบการประเมินบทความก่อนการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการในประเทศไทย: ปัญหาและกลยุทธ์ในการแก้ไข. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 14(3), 1-14.

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย. (2562, 13 มิถุนายน). *การประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 พ.ศ. 2563-2567*. https://tci-thailand.org/view?slug=announce_2023_09_01_082354

(2565, 3 พฤศจิกายน). *คู่มือการใช้งานระบบ Thaijo*. Thai-Journal Citation

Index Centre.

https://docs.google.com/document/d/1iq97fmqkagozjzxtsxjifq00vbxdiyxrk2zt_n828kkm/edit?fbclid=iwar3qnfffsvotd_mevkw1_neg806maoqnqylxgjn3qd771om2nei2dr_i3bxs#heading=h.eziighmsypu9

โอปอล์ นิลอาสน์. (2567, 23 กรกฎาคม). *คู่มือการปฏิบัติงาน เรื่อง การบริหารจัดการงานวารสาร Asia Social Issues ผ่านระบบออนไลน์*. ส่วนทรัพยากรมนุษย์และองค์กร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

https://hro.wu.ac.th/?page_id=6781

Belluz, J., & Hoffman, S. (2015, December 7). *Let's stop pretending peer review works*. Vox.

<https://www.vox.com/2015/12/7/9865086/peer-review-science-problems>

Carroll, A. E. (2018, November 5). *Peer review: The worst way to judge research, except for all the others*. Nytimes. <https://www.nytimes.com/2018/11/05/upshot/peer-review-the-worst-way-to-judge-research-except-for-all-the-others.html>

Collabra: Psychology. (2015, September 28).

Peer review: are you actually volunteering your time? Medium.

<https://medium.com/@CollabraOA/peer-review-are-you-actually-volunteering-your-time-be3ca06b891e>

eContent Pro. (2017, December 21). *A closer look at the common challenges in peer review*. eContent Pro.

<https://www.econtentpro.com/blog/common-challenges-in-peer-review/49>

Elsevier. (2022). *What is peer review?* Elsevier.

<https://www.elsevier.com/reviewer/what-is-peer-review>

Enago Academy. (2022, October 26). *Should journals begin rewarding peer*

reviewers? Enago.

<https://www.enago.com/academy/should-journals-begin-rewarding-peer-reviewers/>

Seeber, M. & Zaharie, M. (2018, October 31).

Rewarding peer reviewers: A problem

of adverse selection? The London School of Economics and Political Science.

<https://blogs.lse.ac.uk/impactofsocialsciences/2018/10/31/rewarding-peer-reviewers-a-problem-of-adverse-selection/>

Smith, R. (2006). Peer review: a flawed process at the hearth of science and journals.

Journal of the Royal Society of Medicine, 99(4), 178-182.